

KURSOKONFERENCJA SĘDZIOWSKA

Starachowice, 10-12 stycznia 2020

SYMULACJE

Jeśli nie zaznaczono inaczej, to problemy dotyczą zawodników wysokiej klasy i gra odbywa się w meczu.

UWAGA:

1. Zawodnicy-aktorzy (jeśli nie zaznaczono inaczej) nigdy nie korzystają z prawa do zaakceptowania zapowiedzi poza kolejnością lub odzywek niewystarczających.
2. Zawodnik-aktor postawiony przed wyborem następstw wykroczenia, zanim podejmie decyzję, zawsze chce usłyszeć od sędziego wszystkie możliwości.

Ćwiczenie 1

1	♠ Q94		
N/nikt	♥ K85		
	♦ 7		
	♣ KQ8632		
♠ A10765			♠ 82
♥ 10			♥ Q9643
♦ KQ109			♦ 8642
♣ 975			♣ A10
	♠ KJ3		
	♥ AJ72		
	♦ AJ53		
	♣ J4		

W	N	E	S
	pas	pas	1NT
2♠	2♣	TD!	

E woła sędzię, reklamując niewystarczające 2♣.

Jeśli sędzia wypyta **N**, dowie się, że:

- chciał wyciągnąć odzywkę 3♣,
- po 1NT grają standardowo (w tym: Staymanem), a po 2♠ - lebensohlem.

Ćwiczenie 2

2	♠ Q94											
E/NS	♥ K853											
	♦ 7											
	♣ Q8632											
♠ A10765		<table border="1"> <tr><td></td><td>N</td><td></td></tr> <tr><td>W</td><td></td><td>E</td></tr> <tr><td></td><td>S</td><td></td></tr> </table>		N		W		E		S		♠ 82
	N											
W		E										
	S											
♥ 10			♥ Q964									
♦ KQ109			♦ 8642									
♣ 975			♣ AK10									
	♠ KJ3											
	♥ AJ72											
	♦ AJ53											
	♣ J4											

W	N	E	S
		pas	1NT
2♠	2♣	TD!	

E woła sędziego, reklamując niewystarczające 2♣.

Jeśli sędzia zapyta **N**, dowie się, że:

- nie zauważył wejścia, chciał dać Staymana,
- po wejściu chciałby dać X, wskazującą 4 kiery.

Ćwiczenie 3

3	♠ Q94		
S/WE	♥ K853		
	♦ 7		
	♣ KQ862		
♠ A10765		♠ 82	
♥ 10		♥ Q964	
♦ KQ109		♦ 8642	
♣ 975		♣ A103	
	♠ KJ3		
	♥ AJ72		
	♦ AJ53		
	♣ J4		

W	N	E	S
			1NT
2♠	2♣	TD!	

E woła sędziego, reklamując niewystarczające 2♣.

Jeśli sędzia wypyta **N**, dowie się, że:

- nie zauważył wejścia, chciał dać Staymana,
- po wejściu chciałby zgłosić lebensohla 2NT, wskazującego m.in. forsującą rękę z 4 kierami.

Odpowiedzi do ćwiczeń 1-3

Ćwiczenie 1

Nie ma żadnych przesłanek, żeby uznać, że 2♣ zostało zalicytowane w sposób zamierzony – możemy uwierzyć zawodnikowi **N**, że mamy do czynienia z zapowiedzią **niezamierzoną**.

P25 mówi nam w związku z tym, że:

- może ona zostać zastąpiona bez dalszych konsekwencji,
- nie może zostać zaakceptowana,
- nie ma nielegalnej informacji (bo i jaka by to miała być informacja?).

Ćwiczenie 2

2♣ zostało zgłoszone w sposób **zamierzony**, jest to więc **odzywka niewystarczająca**. Może ona zostać zaakceptowana zgodnie z **P27A**.

Gdy to nie nastąpi, **N** musi zastąpić swoją odzywkę przepisową zapowiedzią. Nie ma dalszych konsekwencji, jeśli:

- jest to najniższa wystarczająca odzywka wskazująca ten sam kolor lub
- jest to zapowiedź porównywalna.

W przypadku kontry, pomijając kwestię, jaki kolor „wskazuje” 2♣, nie jest ona odzywką, więc przepis 27B1a nie ma zastosowania. Kontra natomiast jest zapowiedzią porównywalną, ponieważ określa podzbiór znaczeń (**P23A2**) Staymana – ze wszystkimi kartami, z którymi teraz kontrujemy, bez interwencji zalicytowalibyśmy 2♣.

Zgodnie z **P27B1b**, dalsza licytacja przebiega bez dalszych sprostowań. Nie obowiązują ograniczenia związane z nielegalną informacją – ale może mieć zastosowanie przepis 27D (na przykład jeśli licytacja bez możliwości zgłoszenia zapowiedzi porównywalnej przebiegałaby inaczej).

Ćwiczenie 3

Procedura wygląda tak samo, jak w ćwiczeniu nr 2, ale tym razem zapowiedź, którą chce zgłosić zawodnik **N**, nie jest zapowiedzią porównywalną – nie ma tego samego lub podobnego znaczenia, nie określa podzbioru rąk na Staymana, nie ma tego samego celu – ani nie wskazuje tego samego miana, co Stayman, więc P27B1 nie ma zastosowania.

Stosujemy **przepis 27B2** – jeśli **N** chciałby faktycznie zastąpić swoją odzywkę zgłoszeniem 2NT, musi wiedzieć, że będzie się to wiązało z obowiązkiem pasowania do końca licytacji, nałożonym na jego partnera, a gdyby **NS** stali się obrońcami, mogą zostać nałożone ograniczenia wistowe zgodnie z przepisem 26.

Ćwiczenie 4

4	♠ K10753		
W/obie	♥ Q9432		
	♦ 7		
	♣ 82		
♠ A2			♠ Q86
♥ K875			♥ 106
♦ K864			♦ AJ52
♣ QJ4			♣ 10753
	♠ J94		
	♥ AJ		
	♦ Q1093		
	♣ AK96		

W	N	E	S
	pas		
1♣			
TD!			

N rozpoczął licytację poza kolejnością.

W nie zauważył pasa **N** i otworzył licytację 1♣, a następnie, w obliczu protestów innych graczy, przywołał sędziego.

Ćwiczenie 5

5	♠ A2		
N/NS	♥ K875		
	♦ K864		
	♣ QJ4		
♠ J94			♠ K10753
♥ AJ			♥ Q9432
♦ Q1093			♦ 7
♣ AK96			♣ 82
	♠ Q86		
	♥ 106		
	♦ AJ52		
	♣ 10753		

W	N	E	S
		pas	
	1♣		1NT
TD!			

Przebieg wydarzeń zbliżony do poprzedniego ćwiczenia: **N** miał otwierać, **E** spasował poza kolejnością, **N** zgłosił 1♣.

Tym razem jednak, zanim został wezwany sędzia, **S**, widząc przed sobą licytację 1♣-pas-?, zgłosił 1NT, myśląc, że teraz jego kolej.

Ćwiczenie 6 (*)

6	♠ A2		
E/WE	♥ K875		
	♦ K864		
	♣ QJ4		
♠ J94			♠ K10753
♥ AJ			♥ Q9432
♦ Q1093			♦ 7
♣ AK96			♣ 82
	♠ Q86		
	♥ 106		
	♦ AJ52		
	♣ 10753		

W	N	E	S
		pas	
	1♣		1NT
TD!			

Tym razem zapowiedź **E** padła w kolejności – to **N** zalicytował poza kolejnością. Zanim ktokolwiek zdążył przywołać sędziego, **S**, ponownie widząc przed sobą licytację 1♣-pas-?, zgłosił 1NT...

Odpowiedzi do ćwiczeń 4-6

Ćwiczenie 4

Właściwy gracz zgłosił zapowiedź po zapowiedzi poza kolejnością swojego przeciwnika. O tym konkretnym przypadku mówi **przepis 28B**.

Pas zawodnika **N** unieważnia się i nie podlega on sprostowaniu, licytacja rozpoczyna się od 1♣, nie będzie ograniczeń wistowych, ale **S** ma nielegalną informację wynikającą z nieprawidłowego pasa partnera.

Ćwiczenie 5

Zgodnie z procedurą opisaną w rozwiązaniu ćwiczenia nr 4, zgłoszenie przez **N** odzywki 1♣ unieważniło pasa poza kolejnością.

Niestety dla strony **NS**, oznacza to, że teraz to oni stali się stroną wykraczającą – 1NT jest odzywką poza kolejnością, do której stosujemy postanowienia **przepisów 29** oraz **31A**. W szczególności, jeśli **W** nie zaakceptuje odzywki poza kolejnością, **E** może teraz zgłosić dowolną zapowiedź, np. zdecydować się na wejście do licytacji kolorami starszymi, ograniczając wybór **S** do zapowiedzi porównywalnych z pierwotnym 1NT, gdyby **S** chciał uniknąć nakładania na partnera obowiązku pasowania w drugim okrażeniu licytacji.

Ćwiczenie 6

W tym ćwiczeniu zapowiedzi poza kolejnością były dwie: otwarcie 1♣ i odpowiedź 1NT. Jest to problem, którego rozwiązanie nie jest jednoznacznie określone w MPB.

Akceptowalne jest dowolne podejście pozwalające na sprawną kontynuację gry, które traktuje **NS** jako stronę wykraczającą i nie ogranicza w związku z tym zbyt możliwości wyboru ewentualnych konsekwencji sprostowania parze **WE**. Przykładowo, sędzia może, kolejno:

- zaproponować **W** akceptację odzywki 1NT (zgodnie z **P29A**),
- w przypadku braku akceptacji, wycofać 1NT i zająć się sprostowaniem odzywki 1♣, pamiętając o fakcie wycofania 1NT (w kontekście konieczności zgłoszenia przez **S** zapowiedzi porównywalnej z 1NT oraz nielegalnej informacji),
- zaproponować **E** akceptację odzywki 1♣ (zgodnie z **P29A**),
- w przypadku braku akceptacji, wycofać również 1♣,
- kolejność licytacji przypadłaby z powrotem na **S**, którego ograniczałaby nielegalna informacja z otwarcia 1♣ oraz konieczność zgłoszenia zapowiedzi porównywalnej do wycofanej odzywki 1NT, o ile będzie starał się uniknąć nakładania ograniczeń na partnera (**P31**),
- w kolejności licytacji **N**, musiałby on zgłosić zapowiedź porównywalną z otwarciem 1♣, żeby uniknąć konsekwencji dla swojego partnera (**P31**) – pod warunkiem, że sam nie będzie już zmuszony do pasowania.

Ćwiczenie 7

7	♠ A3		
S/obie	♥ KJ932		
	♦ 754		
	♣ A97		
♠ K874		♠ Q1095	
♥ 105		♥ 86	
♦ A9		♦ J10862	
♣ J6432		♣ K5	
	♠ J62		
	♥ AQ74		
	♦ KQ3		
	♣ Q108		

W	N	E	S
			1♣
pas	1♥	pas*	2♥
pas	4♥	pas...	

Przed zgłoszeniem pasa, podczas porządkowania swoich kart, **E** upuścił przypadkowo na stół ♠9.

Sędzia!

Po zarządzeniu sprostowania, dalsza licytacja przebiegała jak wyżej.

Jeśli sędzia odszedł do stołu po sprostowaniu w trakcie licytacji, rozgrywający przywołuje go ponownie do stołu przed rozpoczęciem rozgrywki.

Ćwiczenie 8

8	♠ A53											
W/nikt	♥ J932											
	♦ 754											
	♣ A97											
♠ K874		<table border="1"> <tr><td></td><td>N</td><td></td></tr> <tr><td>W</td><td></td><td>E</td></tr> <tr><td></td><td>S</td><td></td></tr> </table>		N		W		E		S		♠ Q109
	N											
W		E										
	S											
♥ 105			♥ K86									
♦ A9			♦ J10862									
♣ J6432			♣ K5									
	♠ J62											
	♥ AQ74											
	♦ KQ3											
	♣ Q108											

W	N	E	S
pas	pas	pas	1♣
pas	1♥	pas*	2♥
pas...			

Przebieg wydarzeń jak w ćwiczeniu nr 7, z wyjątkiem tego, że kartą upuszczoną przez **E** była ♠10.

Ćwiczenie 9

9	♠ AQ											
N/WE	♥ Q1086											
	♦ 1043											
	♣ J983											
♠ KJ1093		<table border="1"><tr><td></td><td>N</td><td></td></tr><tr><td>W</td><td></td><td>E</td></tr><tr><td></td><td>S</td><td></td></tr></table>		N		W		E		S		♠ 64
	N											
W		E										
	S											
♥ A52			♥ 94									
♦ KJ8			♦ 7652									
♣ A6			♣ Q10542									
	♠ 8752											
	♥ KJ73											
	♦ AQ9											
	♣ K7											

S rozgrywa 2♥.

Dwie pierwsze lewy: ♥2 do 9 i K, ♥3 do 10.

Rozgrywający gra teraz ze stołu kiera, a u **E** odsłaniają się jednocześnie dwie karty: ♣10 oraz ♦2.

Panie sędzio!

Odpowiedzi do ćwiczeń 7-9

Ćwiczenie 7

Zgodnie z **przepisem 24**, ♠9 pozostaje odsłonięta na stole do końca licytacji.

Jest to pojedyncza blotka, odsłonięta niecelowo – nie ma dalszych sprostowań (**P24A**), ale **WE** staną się obrońcami. Po zakończeniu licytacji, karta ta stanie się podrzedną kartą przygwożdżoną (**P24E**).

Zgodnie z przepisem **50C**, **E** nie będzie mógł zagrać innej blotki pik przed zagranie ♠9, ale nie ma obowiązku zagrania tej karty (w tym: pierwszego wyjścia), a wybór zagrań **W** nie zostanie w żaden sposób ograniczony (poza ewentualnymi nielegalnymi informacjami).

Ćwiczenie 8

♠10 jest honorem, więc stosujemy do niej postanowienia **P24B**. Kolejny pas **W** jest wymuszony.

Po zakończeniu licytacji, odsłonięty przez obrońcę honor staje się normalną kartą przygwożdżoną. Zgodnie z **P50D1a**, staje się on więc kartą pierwszego wyjścia, a dalsza rozgrywka przebiega bez ograniczeń.

Ćwiczenie 9

Należy ustalić, które karty zostały zagrane, a które znalazły się przy tym na stole w wyniku nieumyślnego odsłonięcia. Zagrana karta zostanie dołożona do bieżącej lewy, pozostałe odsłonięte karty staną się natomiast kartami przygwożdżonymi.

Możliwości są trzy:

- obrońca chciał zagrać ♦2: ♠10 jest honorem, więc (zgodnie z **P50B**) stanie się normalną kartą przygwożdżoną;
- obrońca chciał zagrać ♠10: ♦2 jest pojedynczą blotką, więc (zgodnie z **P50B**) stanie się podrzedną kartą przygwożdżoną;
- obrońca nie chciał zagrać żadnej z tych dwóch kart: obie karty zostały odsłonięte nieumyślnie – obie stają się normalnymi kartami przygwożdżonymi.

Trzeba jak najdokładniej ustalić zamiar wykraczającego. Łatwo zobaczyć, że obrońcy opłaca się przekonać sędziego, że chciał zagrać ♠10 – w przeciwnym wypadku rozgrywający wyegzekwuje w ramach dysponowania normalną kartą przygwożdżoną nakaz wyjścia w trefla, zapewniając sobie wzięcie lewy w tym kolorze. Jeżeli obrońca zna przepisy i jest w stanie zrobić to wystarczająco sprawnie – może mu się upiec. Dlatego też trzeba ustalić jego zamiar jak najsprawniej, a także dokładnie zebrać okoliczności odsłonięcia obu kart – ewentualny odstęp czasu między ich pojawieniem się na stole, czy potwierdzenie, które karty gracz trzymał w palcach, a które upadały na stół swobodnie.

Ćwiczenie 10

10 E/obie	♠ J1083 ♥ AK1092 ♦ 7 ♣ AQ3											
♠ 952 ♥ 74 ♦ J10854 ♣ 864	<table style="border: 1px solid black; margin: auto;"> <tr><td></td><td>N</td><td></td></tr> <tr><td>W</td><td></td><td>E</td></tr> <tr><td></td><td>S</td><td></td></tr> </table>		N		W		E		S		♠ A76 ♥ Q3 ♦ K932 ♣ J952	
	N											
W		E										
	S											
	♠ KQ4 ♥ J865 ♦ AQ6 ♣ K107											

S rozgrywa 6♥ po wiście ♠5. Rozgrywający oddał lewę na ♠A i pozostał mu do rozegrania kolor atutowy.

Zagrał z ręki blotkę atu, do asa – obaj obrońcy dołożyli. Wrócił do ręki, zagrał blotkę do króla – **W** nie dołożył, popełniając fałszywy renons. **S** zadeklarował w związku z tym bez jednej, pokazując rękę bez damy atu. Zdezorientowani obrońcy zgodzili się na wzięcie ♥Q, po czym, gdy **W** zgłosił już zapowiedź w kolejnym rozdaniu, zaczęli dociekać, jak to się stało, że rozgrywający nie trafił koloru atutowego. Wówczas wyszedł na jaw popełniony przez **E** fałszywy renons.

Ćwiczenie 11

11	♠ 10											
S/nikt	♥ 753											
	♦ 8											
	♣ -											
♠ 8		<table border="1"> <tr> <td></td> <td>N</td> <td></td> </tr> <tr> <td>W</td> <td></td> <td>E</td> </tr> <tr> <td></td> <td>S</td> <td></td> </tr> </table>		N		W		E		S		♠ J
	N											
W		E										
	S											
♥ A			♥ 109									
♦ KQ4			♦ -									
♣ -			♣ 84									
	♠ -											
	♥ 6											
	♦ 6											
	♣ 732											

E rozgrywa kontrakt pikowy.

W przedstawionej na diagramie końcówce, zagrywa ze stołu ♦K, którego **N** przebija pikiem. **E** nadbija, **S** dokłada karo. Gdy **E** wychodzi do kolejnej lewy kierem, **N** znajduje w swojej ręce karo, którego nie dołożył lewą wcześniej.

Sędzia!

Ćwiczenie 12

12	♠ AKQ9											
W/NS	♥ -											
	♦ 32											
	♣ -											
♠ 1087		<table border="1"> <tr> <td></td> <td>N</td> <td></td> </tr> <tr> <td>W</td> <td></td> <td>E</td> </tr> <tr> <td></td> <td>S</td> <td></td> </tr> </table>		N		W		E		S		♠ J4
	N											
W		E										
	S											
♥ -			♥ 832									
♦ KQ9			♦ 7									
♣ -			♣ -									
	♠ 6432											
	♥ -											
	♦ -											
	♣ J10											

S rozgrywa 3NT, wziął 5 z pierwszych 7 lew. Sześciokartowa końcówka przedstawiona jest powyżej.

Rozgrywający zagrywa ♠A, **E** dokłada kiera. Rozgrywający zagrywa ♠K, **E** dokłada kolejnego kiera. Rozgrywający zagrywa ♠Q, a **E** w końcu dokłada do koloru. Nie wzbudza to jednak żadnego zainteresowania – rozgrywający zagrywa ostatniego pika, którego **E** bije wałem.

Dopiero teraz **S** czuje się pokrzywdzony i wzywa sędziego.

Odpowiedzi do ćwiczeń 10-12

Ćwiczenie 10

Czy fałszywy renons uprawomocnił się? Tak, uznanie przez obrońców deklaracji rozgrywającego uprawomocniło FR po zgłoszeniu zapowiedzi w kolejnym rozdaniu (P63A4).

Czy przysługuje za jego popełnienie automatyczna rekompensata? Jeszcze tak, choć ledwo. Czas na to upłynąłby, zgodnie z **P64B4**, gdyby **N** zdążył zgłosić zapowiedź w kolejnym rozdaniu po **W**.

Za ten fałszywy przysługuje jedna lewa automatycznej rekompensaty (P64A2). A co z ewentualną stratą poniesioną przez niewykraczających w wyniku fałszywki? „Sportowo” wynosi ona również jedną lewę – rozgrywający wziąłby w normalnym przebiegu gry bez fałszywego renonsu o tę jedną lewę więcej, która została mu przyznana automatycznie. Zatem przepis 64C nie ma zastosowania – nie możemy przyznać rozgrywającemu zarówno wyrównania wynikiem rozjemczym na podstawie P64C, jak i lewy automatycznej rekompensaty z przepisu 64A.

Ćwiczenie 11

Fałszywy renons nie uprawomocnił się jeszcze. Nastąpiłoby to dopiero gdyby **S** zagrał w kolejnej lewie (**P63A1**). Musimy więc poprawić poprzednią lewę.

Wycofujemy kartę zagrana w kolejnej lewie oraz kartę nieprawidłowo zagrana przez **N**, musi on do poprzedniej lewy dołożyć karo, które jeszcze miał. Rozgrywający może zmienić swoje zagranie – przy czym informacja, że **S** ma jeszcze karo (a **N** ma ostatniego atuta) jest dla niego legalna. Po zmianie zagrania przez **E**, **S** mógłby zmienić zagrana przez siebie kartę, gdyby tylko miał taką możliwość – ale wszelkie informacje z zagrań wycofanych są dla **NS** nielegalne. Do kolejnej lewy wychodzi rozgrywający z dziadka, po utrzymaniu się w nim karem.

Ćwiczenie 12

Gdyby **E** popełnił tylko pierwszy, uprawomocniony, fałszywy renons, rozgrywający wziąłby 4 lewy pikowe oraz jedną lewę automatycznego sprostowania – razem 5. Za drugi fałszywy renons nie przysługuje automatyczne przekazanie lew (**P64B2**), ale podlega on rekompensacie w postaci wyniku rozjemczego. **Przepis 64C2a** mówi wprost, że należy rozważyć sytuacje po każdym kolejnym fałszywym renonsie.

Z powyższego wynika, że należy orzec wynik rozjemczy wynoszący 10 lew – jakby popełniony został tylko pierwszy fałszywy renons.

Ćwiczenie 13

13	♠ AKJ752											
N/obie	♥ 863											
	♦ A5											
	♣ A4											
♠ 108643		<table border="1"> <tr> <td></td> <td>N</td> <td></td> </tr> <tr> <td>W</td> <td></td> <td>E</td> </tr> <tr> <td></td> <td>S</td> <td></td> </tr> </table>		N		W		E		S		♠ 9
	N											
W		E										
	S											
♥ AJ5			♥ K7									
♦ K97			♦ Q108642									
♣ Q8			♣ 7652									
	♠ Q											
	♥ Q10942											
	♦ J3											
	♣ KJ1093											

N rozgrywa 3NT po wście małym karem.

- a) Biję pierwszą lewę asem, a następnie natychmiast deklaruje wzięcie 9 „górných” lew. **W** protestuje, pokazując swoje pięć pików.

Po przywołaniu sędziego do stołu, **N**, widząc drugą ♣Q, upiera się, że przecież po złożeniu takiej deklaracji musi zagrać trefle górą i domaga się 10 lew.

- b) Przebieg „rozgrywki” jak w poprzednim ćwiczeniu. Po deklaracji rozgrywającego, obrońcy protestują, ale **N** zwraca im uwagę, że „musi” zagrać trefle górą, więc obrońcy finalnie zgadzają się na zapisanie 10 lew.

Po zakończeniu rundy, **E** postanawia jednak przywołać sędziego i dowiedzieć się, czy rozgrywający faktycznie nie może zaimpasować trefla.

- c) Rozgrywający ponownie bierze pierwszą lewę na ♦A, a następnie sprawdza podział pików. Po zgraniu trzeciej lewy, pokazuje karty ze słowami „jeśli trefle mi się zachowają, biorę 10”. **W** pokazuje mu na to ♣Q, więc gracze zapisują lewy wypadkowe.

Po zakończeniu rundy, **N** przegląda rozkład rozdania i, widząc drugą damę, przywołuje sędziego, postulując, że mógłby zagrać trefle górą i zrealizować kontrakt.

Odpowiedzi do ćwiczenia 13

Ćwiczenie 13a

Spora deklaracja. Nie minął jeszcze czas określony w przepisie 69A, więc wg **P68D2**, obowiązują postanowienia **przepisu 70**.

Rozgrywający nie określił innej linii rozgrywki niż próba ściągnięcia sześciu lew pikowych. W szczególności, nie odniósł się w ogóle do rozgrywki koloru treflowego (bo w momencie składania deklaracji był przekonany, że nie musiał). **P70D1** nakazuje więc rozważenie wszystkich tzw. normalnych linii rozgrywki koloru treflowego – i wybór najmniej korzystnej dla rozgrywającego. Linia taką rzecz jasna jest nieudany impas damy.

PZBS nie określił żadnej kolejności zagrywania kart w kolorze nieobjętym deklaracją (wg przepisu 70E2).

Ćwiczenie 13b

Tym razem nastąpiło uznanie (zmodyfikowanej) deklaracji rozgrywającego. Obrońcy mogą domagać się wycofania tego uznania zgodnie z przepisem **69B**.

Kryteria takiego wycofania są dla nich bardziej restrykcyjne: aby dostali lewy wpadkowe, przegrywająca linia rozgrywki musi być nie tylko tzw. normalną linią, ale również musi być prawdopodobna. Na ich szczęście – tak właśnie jest, impas jest najbardziej prawdopodobnym przebiegiem wydarzeń przy stole, gdyby gra nie ustała w wyniku deklaracji.

Rozgrywającego pouczamy, że przy rozstrzygnięciu spornej deklaracji nie obowiązują żadne narzucone sposoby rozgrywki kolorów, a obrońców – że w przypadku jakichkolwiek wątpliwości co do ewentualnej nieprawidłowości, sędziego warto przywołać do stołu natychmiast.

Ćwiczenie 13c

Rozgrywający próbuje wyegzekwować swoje prawa określone w **przepisie 71** – wycofać zrzeczenie całego mnóstwa lew. Jest to jednak próba skazana na niepowodzenie.

Linia rozgrywki koloru treflowego została przez niego określona w deklaracji, a dalsza gra nie przyniosłaby żadnych nowych informacji, które sprawiłyby, że ta linia przestaje być tzw. normalną linią – a takie właśnie, ponownie, jest kryterium pozwalające na oddanie rozgrywającemu lew, których się zrzekł.

Ćwiczenie 14

14	♠ AQ											
E/nikt	♥ Q1086											
	♦ 1043											
	♣ J983											
♠ KJ1093		<table border="1"> <tr><td></td><td>N</td><td></td></tr> <tr><td>W</td><td></td><td>E</td></tr> <tr><td></td><td>S</td><td></td></tr> </table>		N		W		E		S		♠ 64
	N											
W		E										
	S											
♥ A52			♥ 94									
♦ KJ8			♦ 7652									
♣ A6			♣ Q10542									
	♠ 8752											
	♥ KJ73											
	♦ AQ9											
	♣ K7											

W	N	E	S
		pas	1♣
1♠	x	pas	2♥
pas...			

S rozgrywa 2♥.

Przebieg dotychczasowej rozgrywki: ♣A, ♣6 do króla, ♥3 do damy, ♥6 do waleta i asa. **W** gra po raz trzeci w kiera, którego **S** bierze w ręce.

W pogrubionej na diagramie końcówce, rozgrywający gra z ręki ♠2 i w pośpiechu dysponuje kartę z dziadka. W tym czasie **W** dokłada do lewy ♠K.

- rozgrywający zadysponował ze stołu „dame proszę” i natychmiast chce poprawić się na asa;
- rozgrywający zadysponował ze stołu „impas proszę”.

W obu przypadkach obrońcy domagają się lewy na króla pik.

Odpowiedzi do ćwiczenia 14

Ćwiczenie 14a

„Dama” jest pełnym nazwaniem karty dziadka. Przepis 46B, w tym rozważania na temat bezspornego zamiaru rozgrywającego, nie mają zastosowania, a dama jest zagraną kartą (P45C4a).

Zgodnie z **przepisem 47F2**, zagranej karty nie wolno wycofać. Przepis 45C4b miałby zastosowanie wyłącznie, gdyby rozgrywający był w stanie udowodnić, że mówiąc „dama”, chciał powiedzieć „as”. „Przecież to bez sensu kłaść damę na króla” takim dowodem nie jest – może świadczyć jedynie, że zagranie nastąpiło *po utracie koncentracji*.

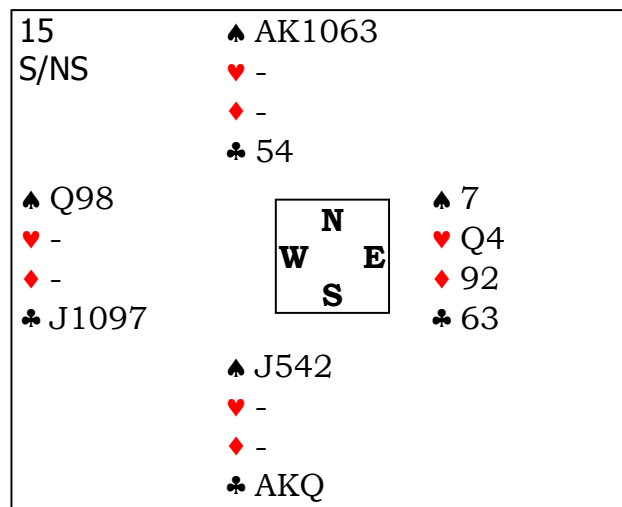
Ćwiczenie 14b

„Impas” to niepełne nazwanie karty dziadka. Zgodnie z **preambułą przepisu 46B**, decyduje bezsporny zamiar rozgrywającego.

Nie ulega wątpliwości, że rozgrywający, mówiąc „impas”, zamierzał pobić króla asem (a niższą kartą – damą). Zagraną kartą jest ♠A.

Ćwiczenie 15

S rozgrywa 4♠, w końcówce przedstawionej na diagramie oddał już 3 lewy.

Zagrał z ręki małego atuta do asa. Zanim zdążył zadysponować kolejną kartę, dziadek sam zagrał ♠K, do którego **E** zdążył dołożyć karo.

S zaprotestował, że nic nie zagrał.

Po wezwaniu sędziego tłumaczy, że chciałby wrócić do ręki i zagrać ♠J na impas.

Ćwiczenie 16

16	♠ 5											
W/WE	♥ KJ74											
	♦ Q105											
	♣ K9874											
♠ AQ87		<table border="1"> <tr><td></td><td>N</td><td></td></tr> <tr><td>W</td><td></td><td>E</td></tr> <tr><td></td><td>S</td><td></td></tr> </table>		N		W		E		S		♠ KJ104
	N											
W		E										
	S											
♥ Q6			♥ A32									
♦ A9872			♦ K73									
♣ 62			♣ AQ3									
	♠ 9632											
	♥ 10985											
	♦ J6											
	♣ J105											

W	N	E	S
pas	pas	1NT	pas
2♣	pas	2♦	Pas
3NT	pas...		

E rozgrywa 3NT po wiście blotką trefl.

Rozgrywający bierze pierwszą lewą w ręce, a następnie odgrywa lewy pikowe.

- Gdy **N** nie dokłada do drugiej, **S** pyta go, czy nie ma do koloru. Poirytowany **E** przywołuje sędziego, żeby dowiedzieć się, czy mu wolno.
- Gdy **N** nie dokłada do pierwszej, dziadek pyta go, czy nie ma do koloru. **N** znajduje w swoich kartach pika – przywoływany jest sędzia.

Ćwiczenie 17

17	♠ 85		
N/nikt	♥ A1054		
	♦ 832		
	♣ K973		
♠ A1074			♠ KJ73
♥ K7			♥ QJ9
♦ AQ7			♦ K54
♣ J865			♣ Q104
	♠ Q92		
	♥ 8632		
	♦ J1096		
	♣ A2		

W rozgrywa 4♠ po wiście blotką karo.

- Bierze pierwszą lewą w ręce i odłącza od ręki ♠A. Pochyla go nad stołem, ale w ostatniej chwili, płynnym ruchem, ponownie przyłącza ją do ręki. **S** protestuje, domagając się zagrania asa.
- Bierze pierwszą lewą w ręce, zgrywa ♠A i wychodzi blotką pik, wskazując palcem ze stołu króla. Rozkojarzony **S**, myśląc, że zagrany został walet, odłącza od ręki damę i dopiero gdy niemal leży ona na stole, orientuje się, że zagrany został walet, i płynnym ruchem przyłącza ją do ręki. **W** protestuje, domagając się dołożenia jej do króla.

Odpowiedzi do ćwiczeń 15-17

Ćwiczenie 15

Dziadek zadysponował ze stołu kartę nienazwaną przez rozgrywającego. Sytuację tę przewiduje **przepis 45D**. Jest jeszcze wystarczająco wcześnie, żeby tę dyspozycję poprawić.

E wycofuje zagrana przez siebie kartę, rozgrywający może zagrać ze stołu dowolną zamierzoną kartę. Należy jednak pamiętać, że informacja o braku pików u **E** jest dla rozgrywającego informacją nielegalną. Jeśli zrealizuje swój zamiar wyimpasowania damy u **W**, ciężko mu będzie przekonać sędziego, że nie było to zagranie ewidentnie zasugerowane nielegalną informacją.

Ćwiczenie 16a

Odpowiadając na pytanie rozgrywającego: wolno. Zezwala na to **P61B3**. Należy jednak pamiętać, że informacja, jaką **S** przekazał swojemu partnerowi („nie zgadza mi się liczba pików w rozdaniu”), jest dla **N** nielegalna i jeśli okaże się, że mogła ona wpłynąć na dalszy przebieg rozdania, należy orzec wynik rozjemczy.

Ćwiczenie 16b

Dziadkowi nie wolno zadawać takiego pytania obrońcy (**P61B2b**). Należy ustalić, czy naruszył wcześniej ograniczenia określone przepisem 43A2.

Jeśli tak się stało, karta fałszywego renonsu jest przyłączana do ręki **N** bez konsekwencji (**P43B3**). W przeciwnym wypadku, orzekamy standardowo sprostowanie związane z nieuprawomocnionym fałszywym renonsem.

W obu przypadkach dziadek podlega nałożeniu kary proceduralnej.

Ćwiczenie 17a

Karta rozgrywającego jest uznawana za zagrana, gdy jest odsłonięta i dotyka lub prawie dotyka stołu (**P45C2a**). Sformułowanie to sugeruje, że ruch rozgrywającego powinien zostać zatrzymany, by karta została uznana za zagrana. Wyraźniej widać to w użytej w oryginale angielskiej formie *held face up*. Sama widoczność karty dla obrońców nie jest jeszcze wystarczającą przesłanką do uznania, że karta została odsłonięta (więc zagrana).

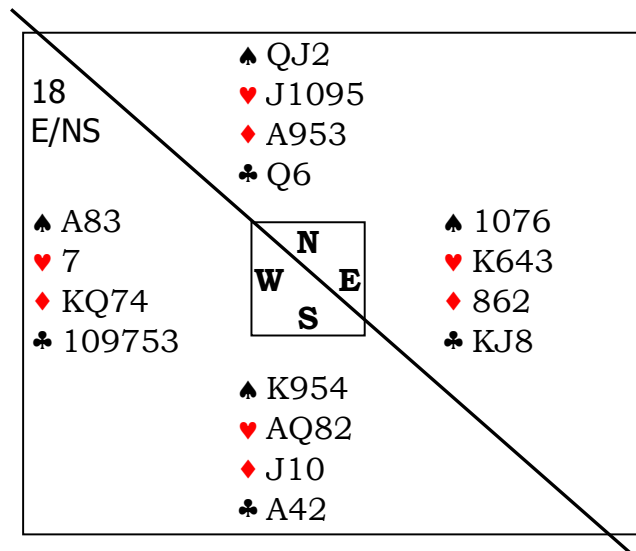
Manewry rozgrywającego podlegają natomiast sprostowaniu wynikiem rozjemczym, jeśli sędzia uzna, że np. obserwacja reakcji obrońców na ujawnienie chęci zagrania ♠A umożliwiła mu trafienie rozgrywki tego koloru.

Ćwiczenie 17b

W przypadku obrońcy, sprawa jest bardziej jednoznaczna – **przepis 45C1** mówi jedynie o trzymaniu karty w sposób umożliwiający partnerowi jej rozpoznanie. Czynności wykonywane przy tym przez obrońcę nie mają znaczenia, pod warunkiem, że karta została świadomie odłączona od ręki (nie została upuszczona przypadkowo).

Ćwiczenie 18

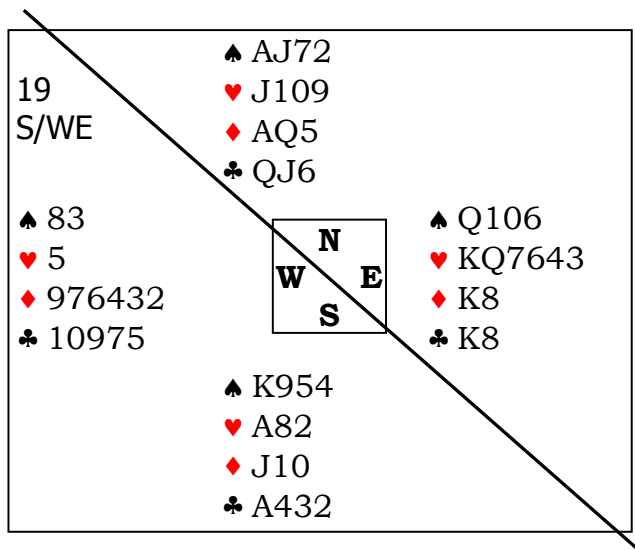
W	N	E	S
		pas	1♣
pas	1♥	pas	2♥
pas	2NT	pas	4♥
pas...			

W wistuje (poza kolejnością) odkrytą kartą: ♦K.

- Sędzia zostaje przywołany przed otwarciem ruchomej części zasłony.
- W** podnosi sam ruchomą część zasłony. **E** jeszcze nie zawistował.
- S** podnosi ruchomą część zasłony. **E** jeszcze nie zawistował.

Ćwiczenie 19

a)

W	N	E	S
			1♣
pas	1♠	1♥	

E zgłosił odzywkę niewystarczającą. **N** natychmiast wezwał sędziego.

b) Jak wyżej, przy czym po zgłoszeniu przez **E** 1♥, **N** przesunął tacę na drugą stronę zasłony.

c)

W	N	E	S
			1♣
pas	1NT		

Po zgłoszeniu 1NT, **N** zauważył otwarcie partnera. Przywołuje sędziego, zanim **E** zalicytował i tłumaczy, że chciałby zmienić swoją zapowiedź. Argumentuje, że przecież taca jeszcze nie przeszła na drugą stronę.

Odpowiedzi do ćwiczeń 18-19

Ćwiczenie 18a

Pierwsze wyjście poza kolejnością zostaje wycofane bez dalszych konsekwencji. Sędzia musi dołożyć starań, żeby na drugą stronę zasłony nie przedostała się żadna informacja.

Ćwiczenie 18b

Ma zastosowanie **przepis 54**, jakby grano bez użycia zasłon. Sędzia przedstawia wszystkie opcje rozgrywającemu, który dokonuje spośród nich wyboru.

Ćwiczenie 18c

Pierwsze wyjście poza kolejnością musi zostać zaakceptowane. **N** rozgrywa i dokłada ze swojej ręki drugą kartę w lewie, lewa kończy się w dziadku. Uwaga: opcja zmiany rozgrywającego (wyłożenia ręki rozgrywającego jako dziadka) to nie jest „zaakceptowanie wyjścia”.

Ćwiczenie 19a

Nieprawidłowa zapowiedź musi zostać poprawiona i nie może zostać przesunięta na drugą stronę zasłony. Informacja z wycofanej zapowiedzi jest legalna dla **N**.

Ćwiczenie 19b

Przyjmuje się, że **N** zaakceptował w imieniu swojej strony nieprawidłową zapowiedź poprzez przesunięcie jej na drugą stronę zasłony. Licytacja biegnie dalej bez żadnego sprostowania.

Ćwiczenie 19c

Fakt nieprzedostania się zapowiedzi na drugą stronę zasłony nie ma znaczenia. **Przepis 25** pozostaje przy użyciu zasłon bez zmian – zapowiedź wolno zmienić tylko, jeśli jest ona niezamierzona. W tym wypadku – nie wolno jej zmienić. Należy zadbać o nieprzedostanie się na drugą stronę zasłony nielegalnej informacji.